

BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
toimisto@birdlife.fi - www.birdlife.fi

Vastaanottaja:
Lapin Liitto
PL 8056
96101 Rovaniemi
info@lapinliitto.fi

Asia: muistutus Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta (Lapin liiton verkkosivusto 15.8.2016-14.9.2016)

BirdLife Suomi kiittää Lapin liittoa mahdollisuudesta kertoa mielipiteensä Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta. BirdLife Suomi on valtakunnallinen järjestö, jonka toimialaan kuuluu keskeisesti linnuston ja muun luonnon suojelu.

Olemme tutustuneet nähtävillä olevaan kaava-aineistoon. Keskitymme muistutuksessamme vain kahteen valtakunnallisesti erittäin merkitykselliseen asiaan eli maakuntakaavaehdotuksen negatiivisiin vaikutuksiin Suomen luonnonsuojelualueverkostoon sekä sen kautta koko Euroopan unionin yhteiseen luonnonsuojelualueverkostoon.

Maakuntakaavan esitykset, joilla tuhottaisiin Natura 2000 –verkostoon kuuluvia alueita energiantuotannon, tulvasuojelun ja matkailupalvelujen kehittämisen nimissä, ovat täysin kestäättömiä. Tekoaltaan rakentaminen Kemihaaran soiden Natura-alueelle ja kansainvälisesti tärkeälle lintualueelle sekä laskettelurinteiden rakentaminen Sallatunturin Natura-alueille olisivat toimenpiteinä paitsi erittäin haitallisia luonnonsuojelulle, aiheuttaisivat merkittävän imagotappion riskin myös Lapin elinkeinoelämälle.

Pidämme maakuntakaavaehdotusta monin tavoin lainvastaisena ja kehotamme Lapin liittoa luopumaan edellä mainituista hankkeista ja suunnittelemaan tulevaisuutta nyky-yhteiskunnan arvopohjalta.

Yksityiskohtaiset perustelut

Kemihaaran allasvaraus

Maakuntakaavan tekoallasvaraus sijoittuu suurelta osin Natura 2000 –verkostoon kuuluvalla Kemihaaran suot –alueelle. Alue on suojeltu sekä EU:n luonto- ja lintudirektiivien perusteella (SCI- ja SPA-alue) ja kyseessä on myös BirdLife Internationalin maailmanlaajuisessa linnustoselvityksessä kansainvälisesti tärkeäksi todettu lintualue (<http://www.birdlife.org/datazone/sitefactsheet.php?id=1363>).

Natura 2000 –alueen suojeluarvojen merkittävä heikentäminen on luonnonsuojelulain 64§ mukaan kiellettyä. Heikentäminen on LSL 66§ mukaan mahdollista vain mikäli kyse on erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä, hankkeelle ei ole vaihtoehtoja ja hankkeen aiheuttamat luontoarvojen heikennykset voidaan korvata muualla. Kriteerit suojeluista poikkeamiselle ovat täten tiukat, eikä LSL 66§ mukaisia poikkeamispäätöksiä ole Suomessa tehty.

Altaan rakentaminen heikentäisi merkittävästi niitä arvoja, joiden perusteella Kemihaaran suot on liitetty Natura 2000 -verkostoon. Tämä on kiistatonta, mikä käy ilmi kaavaselostuksestakin.

Allashanke tulvasuojeluineen ei ole sellainen yleisen edun kannalta pakottava syy, mikä oikeuttaisi Natura-alueen suojelusta poikkeamisen. Energiaa voidaan tuottaa myös muualla ja muin tavoin ja tulvasuojelulle on olemassa vaihtoehtoisia ratkaisuja, etenkin kun tekoaltaan tarve on perusteltu ylimitoitettulla, erittäin epätodennäköisellä tulvaskenaariolla. Lisäksi, koska vastaavaa korvaavaa aluetta tai alueiden joukkoa ei voida osoittaa Natura-verkostoon, on altaan toteuttaminen myös tämän vuoksi mahdotonta.

BirdLife Suomi ja sen jäsenyhdistykset ovat tärkeät lintualueet –hankkeissaan koonneet linnustotietoja valtaosalta Lapin suurikokoisia suoalueita. Tiedossamme ei ole mitään muita Natura 2000 –verkoston ulkopuolisia alueita, jotka yksin tai yhdessä muiden kanssa vastaisivat linnustolliselta arvoltaan Kemihaaran soita, joten kaava-aineistossa esitetty ajatus korvaavien alueiden selvittämisestä on lähtökohtaisesti mahdoton.

Paitsi itse Natura-alueelle hanke tuottaisi laajalle ulottuvia vahingollisina muutoksina vesiluonnolle. Allas muun muassa estäisi kiistatta Kemijoen vesienhoitosuunnitelman 2016 – 2021 tavoitteiden toteutumisen.

Kaavaehdotus ei ole maankäyttö- ja rakennuslain mukainen, koska kaavan toteuttamisen kokonaisvaikutuksia tai edes kaavan toteuttamiskelpoisuutta ei ole pystytty arvioimaan. Tekoaltaan toteuttamisen oikeudelliset edellytykset sivuutetaan täysin, vaikka kaavaan esitetään aluevaraus. Kaava perustuu puutteellisiin selvityksiin muun muassa tulvasuojelun eri toteuttamisvaihtoehtojen tarkastelun osalta ja vaikutuksia ei ole tarkasteltu alueiden käytön ekologisen kestävyuden, vesivarojen kestävä käytön ja maiseman ja luonnonarvojen vaalimisen osalta, vaikka nämä kuuluvat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin.

Allasta koskeva suunnittelumääräys:

”Tekoaltaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelu- ja lupamenettelyssä on varmistettava, että valtioneuvoston LSL 66 §:n nojalla tekemässä päätöksessä määräämät Natura 2000 -verkoston yhtenäisyydelle ja luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi tarvittavat toimenpiteet tulevat toteutetuiksi.”

on erittäin harhaanjohtava. Siitä saa sellaisen käsityksen, että valtioneuvosto olisi jo tehnyt tai tulisi varmasti tekemään LSL 66 §:n mukaisen päätöksen, mikä ei pidä paikkaansa. Pidämme tällaista harhaanjohtamista hyvän hallintokäytännön vastaisena.

Muistutamme Lapin liittoa sekä Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä 18.12.2002 ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiosta 6.3.2003. Nämä yhdessä johtivat valtioneuvoston päätökseen liittää Kemihaaran suot Natura 2000-verkostoon. Vaikka allashanke-ehdotus on yli vuosikymmenen takaisesta muuttunut, on se vaikutuksiltaan edelleen vastaava eli luonnolle laajasti vahingollinen ja Natura -aluetta merkittävästi heikentävä.

Mikäli Lapin liitto hyväksyisi maakuntakaavan nyt esitetyn ehdotuksen mukaisena, päädyttäisiin jälleen tilanteeseen, jossa asiaa käsiteltäisiin vuosien ajan sekä kansallisissa tuomioistuimissa että Suomen valtion ja EU-komission välisessä juridisessä prosessissa, joka johtaisi todennäköisesti asian käsittelyyn Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa.

Sallatunturin matkailupalvelujen alue

Maakuntakaavaehdotuksessa esitetään myös Sallatunturin matkailupalvelujen alueen laajentamista Natura 2000 –verkostoon kuuluvalle alueelle. Myös tämä heikentäisi merkittävästi Natura 2000 –verkoston suojeluarvoja ja hanke on siksi lähtökohtaisesti yhtä toteuttamiskelvoton kuin Kemihaaran allas. Matkailun kehittämistä yksittäisellä alueella ei voida pitää sellaisena yleisen edun mukaisena erityisen merkittävänä hankkeena, jolla voitaisiin sallia Natura –alueen luonnonarvojen heikentäminen. Hankkeelle on myös kiistatta vaihtoehtoja, koska matkailua voidaan vastaavasti kehittää muilla, Natura 2000 –verkostoon kuulumattomilla alueilla

Luontoa tuhoavien hankkeiden merkitys Lapin elinkeinoelämälle

Matkailun merkitys Lapin elinkeinoelämälle on viime vuosikymmeninä kasvanut ja se työllistää yhä enemmän ihmisiä alueella, jolla perinteisten työpaikkojen määrät ovat muun Suomen tapaan laskeneet. Koska matkailun merkitys on kasvava, tulisi Lapissa kaikessa toiminnassa ottaa huomioon myös esitettyjen toimenpiteiden vaikutus Lapin matkailulle. Erityisesti eurooppalaiset kuluttajat ovat yhä enemmän ympäristötietoisia ja todennäköisesti valitsevat matkakohteekseen mieluiten maan ja alueen, joka profiloituu ympäristöstä huolehtivana. Mielestämme Lapilla ei ole varaa riskeerata mainettaan edellä esitettyjen, kansainvälisesti arvokkaaksi todettuja luontoalueita peruuttamattomasti muuttavien hankkeiden tai edes niitä koskevien suunnitelmien aiheuttamille imagotappioille.

Yhteenveto

Katsomme, että Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotus on maankäyttö- ja rakennuslain, luonnonsuojelulain ja vesienhoitolain vastainen sekä ristiriidassa EU:n yhteisöläinsäädännön kanssa. Alueen kehittämistä pitäisi suunnitella nyky-yhteiskunnan arvojen ja tavoitteiden mukaan ja irrottautua jo aiemmissa prosesseissa toteuttamiskelvottomiksi todetuista ajatuksista.

Edellä esitettyyn viitaten katsomme että maakuntakaavaehdotusta tulee olennaisilta osiltaan muuttaa poistamalla mainitut Natura 2000-verkostoa heikentävät suunnitelmat ja asettaa kaava tämän jälkeen uudelleen julkisesti nähtäville.

Helsingissä 14.9.2016

BirdLife Suomen puolesta

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja